

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 35/2011-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészároša prerokoval prijatú sťažnosť Ing. J. L. a B. L., B., zastúpených advokátom JUDr. J. M., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 116/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. L. a B. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 116/99 p o r u š e n é b o l o .

2. Ing. J. L. a B. L. priznáva finančné zadost'učinenie spolu v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava IV povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Bratislava IV je povinný uhradiť Ing. J. L. a B. L. trovy konania v sume 475 € (slovom štyristosedemdesiatpäť eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. M., Advokátska kancelária, B.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal uznesením č. k. II. ÚS 35/2011-24 z 3. februára 2011 na ďalšie konanie sťažnosť Ing. J. L. a B. L. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 116/99 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovatelia v podstatnej časti prijatej sťažnosti uviedli:

«Dňa 16.11.1999 sme podali na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „porušovateľ“) žalobu o zaplatenie 81.160,73 € (2.445.049,10 Sk) proti spoločnosti D., s.r.o., sídlo: B., IČO: ... (ďalej len „žalovaný“), v ktorej sa voči žalovanému domáhame zaplatenia vyššie uvedenej sumy. Vec je u porušovateľa vedená pod sp. zn. 11C 116/1999.

Na základe zmluvy o dielo zo dňa 27.4.1998 pre nás žalovaný uskutočňoval dostavbu nášho rodinného domu v obci K. Žalobou sa voči žalovanému domáhame vydania bezdôvodného obohatenia, a to z dôvodu, že žalovaný prevzal od nás v hotovosti sumu 37.509,13 €, ktorá však nebola následne zúčtovaná vo faktúrach vystavených žalovaným, taktiež si neoprávnene vyúčtoval sumu vo výške 41.081,72 € a domáhame sa aj zaplatenia čiastky 2.116,82 € z titulu zmluvnej pokuty vo výške 0,05 % denne za omeškanie s plnením povinností žalovaného ako zhotoviteľa podľa zmluvy o dielo.

Nakoľko dva roky od podania žaloby zákonný sudca vo veci vôbec nekonal, podali sme dňa 14.11.2001 žiadosť o odstránenie prietáhov v konaní. Predsedníčka OS BA IV v písomnej odpovedi zo dňa 28.11.2001 konštatovala, že v predmetnej veci sú skutočne prietahy, nakoľko sudca nekoná od 16.11.1999 do 20.11.2001. Aj napriek tomu, že predsedníčka OS BA IV prisľúbila zjednanie nápravy, porušovateľ vo veci opäť nekonal, a preto sme dňa 12.3.2002 požiadali o vytýčenie pojednávania.

Uznesením zo dňa 25.10.2004 ustanovil porušovateľ žalovanému opatrovníka, hoci, ako to vyplýva zo spisu, na ustanovenie opatrovníka neexistoval zákonný dôvod. Prvé pojednávanie vo veci sa konalo dňa 29.11.2004, t.j. až 5 rokov po podaní žaloby na súd. Na ďalšom pojednávaní konanom dňa 24.1.2005 sudca vyniesol rozsudok. Tento rozsudok aj napriek tomu, že už nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť, bol odvolacím súdom napokon zrušený, a to predovšetkým z dôvodu, že porušovateľ ustanovil žalovanému opatrovníka hoci na to neexistovali žiadne dôvody a doručoval predvolanie na pojednávanie ako aj rozsudok iba súdom ustanovenému opatrovníkovi.

Následne sa vo veci uskutočnili ďalšie pojednávania, a to v dňoch 29.11.2006 (odročené na 21.2.2007, ktoré však bolo z dôvodu pracovnej neschopnosti sudkyne zrušené, následne malo byť pojednávanie dňa 26.4.2007, toto však bolo odročené pre školenie zákonnej sudkyne), 25.6.2007, 3.10.2007, 4.12.2007, 23.1.2008 (odročené na 11.3.2008, toto však bolo z dôvodu pracovnej neschopnosti sudkyne zrušené), 29.4.2008, 11.6.2008, 16.3.2010 a 19.5.2010. Zo spisu teda vyplýva, že za 11 rokov od začatia konania sa vo veci uskutočnilo 11 pojednávanií.

Ako to vyplýva zo spisového materiálu k tejto veci, konanie je charakterizované nielen neúmernou dĺžkou samotného konania spôsobenou sporadickým uskutočňovaním pojednávanií (v priemere jedno pojednávanie ročne), ale aj viacerými pochybeniami zo strany zákonného sudcu, napr. vyššie spomenuté ustanovenie opatrovníka, na ktoré neexistoval žiadny dôvod, ale ako to vyplýva aj zo spisu, doručovanie odvolania žalovaného právneho zástupcovi žalovaného s výzvou, aby sa k nemu vyjadril, hoci toto malo byť doručené nám, resp. nášmu právemu zástupcovi. Aj tieto pochybenia prispeli k tomu, že konanie trvá neúmerne dlho a do dnešného dňa súd prvého stupňa vo veci nerozhodol (okrem rozhodnutia, ktoré bolo zrušené pre nezákonný postup porušovateľa). ...

Máme za to, že nečinnosťou súdu v tomto prípade dochádzalo od začiatku konania k zásahom do nášho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, keď ani po 11 rokoch od začatia súdneho konania nebolo vydané rozhodnutie vo veci, ktoré by nastolilo stav právnej istoty do právnych vzťahov medzi účastníkmi konania. ...»

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadajú o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € z týchto dôvodov:

„Rodinný dom, na ktorom žalovaný vykonával stavebné práce, mal byť dokončený najneskôr do konca roku 1998. Žalovanému sme za vykonané práce riadne a včas zaplatili, resp... sme mu zaplatili viac ako mu za vykonané práce patrilo. Ani po 11 rokoch od začatia konania sa nám však nie naším zavinením nepodarilo... domôcť sa voči žalovanému svojich práv. Stále pretrvávajúci stav právnej neistoty má na nás a našu rodinu dlhodobo negatívne dôsledky, o to viac preto, že vo veci doteraz nebolo vydané ani len rozhodnutie na prvom stupni... Neúmerné predlžovanie konania rovnako ohrozuje vymožitelnosť našej pohľadávky keď berieme do úvahy charakter žalovaného subjektu, ktorým je spoločnosť s ručením obmedzeným.

... v tomto prípade neprichádza do úvahy náprava porušenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu a to vzhľadom na dĺžku konania ako aj vzhľadom na to, že porušenie našich základných práv a slobôd stále trvá. Taktiež máme za to, že iba konštatovanie Ústavného súdu, že vo veci došlo k prieťahom v konaní, nemožno vzhľadom na ustálenú judikatúru Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu ako aj samotnú dĺžku konania považovať za dostačujúce.“

2.1 Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Okresný súd Bratislava IV v právnej veci žalobcov Ing. J. L. a B. L. proti žalovanému D., s.r.o. o zaplatenie 81.160,76 € vedenej pod sp. zn. 11C 116/1999 porušil právo sťažovateľov, aby sa ich vec prerokovala bez prieťahov, ktoré je garantované článkom 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 11C 116/1999 Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva Ing. J. L. a B. L. primerané finančné zadostučinenie vo výške 5.000 €, ktoré je Okresný súd Bratislava IV povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava IV je povinný nahradiť sťažovateľom trovy konania vo výške 1.411,58 € na účet právneho zástupcu sťažovateľov JUDr. J. M., advokáta, ktorý je vedený v ..., č. ú.: ..., a to do troch dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

3. Na základe výzvy ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. M. Č., listom sp. zn. Spr 3093/11 doručeným ústavnému súdu 14. marca 2011. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k veci uviedla:

„Pod sp. zn. 11C 116/99 na tunajšom súde prebieha konanie v právnej veci navrhovateľov: 1. Ing. J. L. a 2. B. L. proti odporcovi: D. s.r.o., o zaplatenie 81.160,73 € s príslušenstvom. Návrh na začatie konania bol podaný dňa 16.11.1999. Tunajší súd vo veci meritórne rozhodol rozsudkom zo dňa 24.1.2005 tak, že návrhu navrhovateľov vyhovel. Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd uznesením zo dňa 28.4.2006 sp. zn. 6Co 395/05 predmetný rozsudok tunajšieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

S poľutovaním musím konštatovať, že konanie bolo v období pred vydaním rozsudku tunajšieho súdu zo dňa 24.1.2005 poznačené prieťahmi. Od tohto času však tunajší súd vo veci priebežne koná. Podľa vyjadrenia zákonného sudcu k sťažnosti, je toho času vo veci nariadený termín pojednávania na deň 29.3.2011.

Po prešetrení spisového materiálu som zistila, že vo veci bolo nariadených celkom 16 pojednávaní. Nejedná o jednoduchú právnu vec. K celkovej dĺžke konania prispela aj skutočnosť, že vo veci bolo nariadené znalecké dokazovanie (uznesením zo dňa 14.10.2008 na č. l. 334), pričom súd musel meniť osobu znalca (uznesenie zo dňa 13.1.2009 na č. l. 346) a ustanovený znalec nedodržel súdom stanovenú lehotu na vypracovanie posudku (lehota mu bola na žiadosť predlžovaná a následne mu súd uložil poriadkovú pokutu uznesením zo dňa 18.9.2009 na č. l. 357). Znalecký posudok bol súdu doručený skoro po dvoch rokoch od nariadenia dokazovania, až dňa 1.10.2009.

Dovolím si tiež uviesť, že v období od 18.10.2005 do 30.6.2006 ako aj od 21.9.2010 do 9.12.2010 sa spis nachádzal na krajskom súde, preto mám za to, že tieto obdobia nemožno brať do úvahy pri posudzovaní prietáhov v konaní spôsobených tunajších súdom.

Záverom tiež uvádzam, že spôsobené prietahmi v konaní v období pred vydaním meritórneho rozhodnutia nemali preukázateľne za následok spôsobenie ujmy sťažovateľom. Sťažovatelia nijako nepreukázali, že by im bola priamym následkom porušenia ich základných práv spôsobená akákoľvek ujma.

S poukazom na vyššie uvedené, navrhujem Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby sťažnosť vo vzťahu k Okresnému súdu Bratislava IV ako nedôvodnú zamietol.

Oznamujem Vám tiež, že súhlasím, aby ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

4. Právny zástupca sťažovateľov podaním doručeným ústavnému súdu 22. februára 2011 oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci uskutočnilo ústne pojednávanie.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 11 C 116/99:

- 16. november 1999 – sťažovatelia, zastúpení advokátom JUDr. J. M., podali okresnému súdu žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 2 445 049,10 Sk proti D., s. r. o., B. (ďalej len „žalovaný“); vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 11 C 116/99,
- 19. november 2001 – okresný súd vyzval sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku v lehote 10 dní (sťažovatelia výzvu prevzali 23. novembra 2001),
- 9. január 2002 – záznam o zložení – sťažovatelia zaplatili súdny poplatok 3. decembra 2001,
- 12. marec 2002 – sťažovatelia požiadali okresný súd o nariadenie pojednávania vo veci,
- 31. marec 2002 – okresný súd nariadil pojednávanie na 17. apríl 2002, zároveň vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k žalobe,
- 17. apríl 2002 – žalovaný na pojednávaní doručil okresnému súdu vyjadrenie k žalobe, okresný súd pojednávanie odročil a uložil sťažovateľom, aby sa písomne vyjadrili k stanovisku žalovaného a aby dodali fotografickú dokumentáciu o nedostatkoch,
- 24. apríl 2002 – žalovaný doplnil svoje vyjadrenie k žalobe,
- 29. apríl 2002 – sťažovatelia sa vyjadrili k stanovisku žalovaného k žalobe,
- 24. február 2003 – sťažovatelia požiadali o nariadenie pojednávania vo veci,
- 25. október 2004 – okresný súd nariadil pojednávanie na 29. november 2004, zároveň uznesením ustanovil žalovanému opatrovníka z dôvodu, že jeho pobyt nie je známy,
- 29. november 2004 – po výsluchu sťažovateľa okresný súd odročil pojednávanie na 24. január 2005 na účely vypočutia sťažovateľky a predvolania žalovaného,
- 24. január 2005 – po vypočutí sťažovateľky okresný súd vyhlásil vo veci rozsudok v zmysle žaloby,
- 26. január 2005 – sťažovatelia doručili okresnému súdu vyčíslenie trov konania,
- 14. jún 2005 – žalovaný v zastúpení JUDr. P. H. podal proti rozsudku z 24. januára 2005 odvolanie,
- 16. jún 2005 – okresný súd uznesením zrušil svoje uznesenie z 25. októbra 2004, ktorým ustanovil žalovanému opatrovníka,
- 16. jún 2005 – okresný súd vyzval žalovaného na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie,

- 28. jún 2005 – záznam o zaplatení súdneho poplatku za odvolanie žalovaným,
- 1. júl 2005 – okresný súd omylom zaslal odvolanie žalovaného na vyjadrenie právneho zástupcovi žalovaného,
- 18. júl 2005 – právny zástupca žalovaného vrátil omylom zaslané odvolanie okresnému súdu,
- 3. august 2005 – okresný súd zaslal odvolanie žalovaného na vyjadrenie právneho zástupcovi sťažovateľov,
- 25. august 2005 – sťažovatelia doručili okresnému súdu vyjadrenie k odvolaniu žalovaného,
- 19. september 2005 – okresný súd vyzval žalovaného na doplatenie súdneho poplatku za odvolanie v lehote 5 dní,
- 12. október 2005 – záznam o zložení – žalovaný doplatil súdny poplatok 7. októbra 2005,
- 18. október 2005 – spis bol predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní žalovaného,
- 28. apríl 2006 – krajský súd uznesením č. k. 6 Co 395/05-204 rozsudok súdu prvého stupňa z 24. januára 2005 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie,
- 30. jún 2006 – spis bol vrátený okresnému súdu,
- 13. október 2006 – okresný súd nariadil pojednávanie na 29. november 2006,
- 29. november 2006 – na pojednávaní sa okresný súd pokúsil o zmier medzi účastníkmi, pojednávanie bolo odročené na 21. február 2007 pre účely pokusu o uzatvorenie mimosúdnej dohody,
- 21. február 2007 – okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne,
- 6. marec 2007 – okresný súd nariadil pojednávanie na 26. apríl 2007,
- 26. apríl 2007 – okresný súd pojednávanie odročil na neurčito z dôvodu školenia zákonnej sudkyne,
- 11. máj 2007 – okresný súd nariadil pojednávanie na 25. jún 2007,
- 22. máj 2007 – právny zástupca žalovaného (Mgr. P. K.) oznámil zmenu v osobe právneho zástupcu žalovaného a zároveň požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie pojednávaní,

- 25. jún 2007 – okresný súd odročil pojednávanie na 3. október 2007,
- 3. október 2007 – okresný súd pojednával v neprítomnosti sťažovateľov a ich právneho zástupcu, ktorí svoju neúčast' na pojednávaní neospravedlnili; po výsluchu žalovaného bolo pojednávanie odročené na 4. december 2007 pre účely výsluchu sťažovateľov a ich právneho zástupcu,
 - 4. december 2007 – po výsluchu sťažovateľa okresný súd odročil pojednávanie na 23. január 2008 na účely predvolania svedkov navrhnutých žalovaným,
 - 23. január 2008 – okresný súd pojednávanie odročil na 11. marec 2008 z dôvodu neúčasti predvolaných svedkov s tým, že svedkovia budú opätovne predvolaní,
 - 11. marec 2008 – okresný súd odročil pojednávanie z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne na 29. apríl 2008,
 - 29. apríl 2008 – po výsluchu svedka Ing. J. B. okresný súd odročil pojednávanie na 11. jún 2008 na účely predvolania svedka Ing. N. a predloženia spisu Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava IV (ďalej len „OR PZ“),
 - 5. máj 2008 – žiadosť adresovaná OR PZ o zapožičanie spisu ČVS: OÚJP-600/03,
 - 20. máj 2008 – okresnému súdu bol zapožičaný spis OR PZ ČVS: OÚJP-600/03,
 - 11. jún 2008 – po výsluchu svedka Ing. N. okresný súd pojednávanie odročil na neurčito s tým, aby účastníci v lehote 30 dní navrhli dôkazy na preukázanie svojich tvrdení,
 - 30. jún 2008 – žalovaný doručil okresnému súdu odvolanie splnomocnenia, ktoré udelil Mgr. K. na zastupovanie v konaní,
 - 8. júl 2008 – žalovaný doručil návrh na vykonanie ďalšieho dokazovania ustanovením súdneho znalca,
 - 1. august 2008 – sťažovatelia sa vyjadrili k vykonanému dokazovaniu a navrhli znalecké dokazovanie,
 - 4. september 2008 – okresný súd vyzval účastníkov konania, aby uviedli a špecifikovali otázky, ktoré má znalec zodpovedať v znaleckom posudku,
 - 8. september 2008 – žalovaný písomne špecifikoval otázky na znalca,
 - 14. október 2008 – okresný súd uznesením ustanovil znalca z odboru stavebníctva Ing. V. M., zároveň uložil účastníkom povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania,
 - 7. november 2008 – žalovaný doručil okresnému súdu námietku proti osobe znalca,

- 25. november 2008 – okresný súd vyzval znalca, aby sa vyjadril k podanej námietke a jej dôvodom,

- 11. december 2008 – znalec sa vyjadril k námietke žalovaného proti jeho osobe,

- 13. január 2009 – okresný súd uznesením zmenil svoje uznesenie zo 14. októbra 2008 v časti ustanoveného znalca a na vypracovanie znaleckého posudku ustanovil Ing. I. J. (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 26. marca 2009),

- 17. február 2009 – znalec Ing. J. oznámil okresnému súdu dôvod na svoje vylúčenie,

- 30. apríl 2009 – okresný súd zaslal spis ustanovenému znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku v lehote 30 dní, zároveň oznámil, že nie je dôvod na jeho vylúčenie z konania,

- 21. máj 2009 – súdny znalec požiadal o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku,

- 1. jún 2009 – okresný súd vyhovel žiadosti znalca a určil mu lehotu na vypracovanie znaleckého posudku 60 dní od doručenia odpovede (doručená 12. júna 2009),

- 12. august 2009 – znalec opätovne požiadal okresný súd o predĺženie lehoty na podanie znaleckého posudku do 30. septembra 2009,

- 27. august 2009 – okresný súd vyzval znalca pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty na predloženie znaleckého posudku v lehote 10 dní od doručenia výzvy (výzva doručená 31. augusta 2009),

- 18. september 2009 – okresný súd uznesením uložil znalcovi poriadkovú pokutu 165 €,

- 1. október 2009 – znalec predložil znalecký posudok č. 6/2009, zároveň sa odvolal proti uzneseniu okresného súdu z 18. septembra 2009 o uložení poriadkovej pokuty,

- 5. október 2009 – okresný súd v rámci autoremedúry zmenil svoje uznesenie z 18. septembra 2009 tak, že poriadková pokuta znalcovi nebude uložená,

- 6. október 2009 – okresný súd uznesením priznal znalcovi znalečné za vypracovanie znaleckého posudku,

- 8. október 2009 – okresný súd zaslal právnenému zástupcovi sťažovateľov znalecký posudok na vyjadrenie,

- 26. október 2009 – žalovaný sa vyjadril k vypracovanému znaleckému posudku,
- 28. október 2009 – sťažovatelia sa vyjadrili, že k znaleckému posudku nemajú výhrady,
- 22. december 2009 – okresný súd zaslal pripomienky žalovaného k znaleckému posudku znalcovi Ing. J. na vyjadrenie, ako aj právnemu zástupcovi sťažovateľov,
- 11. január 2010 – súdny znalec sa vyjadril k námietkam žalovaného k predloženému znaleckému posudku,
- 1. február 2010 – okresný súd nariadil pojednávanie na 16. marec 2010,
- 16. marec 2010 – pojednávalo sa v neprítomnosti žalovaného, ktorý svoju neúčasť ospravedlnil; po vypočutí znalca Ing. J. bolo pojednávanie odročené na 19. máj 2010 pre účely predvolania žalovaného,
- 19. máj 2010 – po vyjadreniach účastníkov konania okresný súd pojednávanie odročil na neurčito na účely doplnenia procesného návrhu sťažovateľov na pristúpenie ďalšieho účastníka do konania,
- 4. jún 2010 – okresnému súdu bol doručený návrh sťažovateľov na rozšírenie okruhu účastníkov na strane žalovaného o Ing. M. D. (konateľ a žalovaného),
- 30. jún 2010 – okresný súd uznesením zamietol návrh sťažovateľov na pristúpenie Ing. M. D. do konania,
- 23. júl 2010 – sťažovatelia podali odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí ich návrhu na pristúpenie účastníka do konania,
- 18. august 2010 – okresný súd zaslal odvolanie sťažovateľov žalovanému na vyjadrenie,
- 21. september 2010 – spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní,
- 30. november 2010 – krajský súd uznesením č. k. 6 Co 314/10-517 napadnuté uznesenie okresného súdu zmenil tak, že pripustil, aby do konania vstúpil Ing. M. D. ako žalovaný v 2. rade,
- 9. december 2010 – spis bol vrátený okresnému súdu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 116/99 dochádzalo k porušovaniu základného

práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o návrhu na vydanie bezdôvodného obohatenia, teda po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnu vec patriacu do bežnej rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Potreba ustálenia skutkového stavu znaleckým dokazovaním a z toho vyplývajúci stupeň časovej náročnosti (na čo poukázala vo svojom stanovisku k sťažnosti aj predsedníčka okresného súdu) síce môže robiť občianskoprávnu vec skutkovo zložitejšou, avšak nemožno ňou ospravedlniť neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutého konania.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prietahom. Sťažovatelia sa aktívne dožadovali pokračovania v konaní, podali sťažnosť na prietahy v konaní.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a v tejto súvislosti zistil, že okresný súd spôsobil neúmerne predĺženie konania predovšetkým svojou nečinnosťou, ale aj neefektívnou činnosťou.

Nečinnosť okresného súdu bez akejkoľvek zákonnej prekážky bola zistená v obdobiach:

- od 16. novembra 1999 (žaloba doručená okresnému súdu) do 19. novembra 2001 (výzva na zaplatenie súdneho poplatku), teda 24 mesiacov,
- od 29. apríla 2002 (sťažovatelia sa vyjadrili k stanovisku žalovaného) do 29. novembra 2004 (uskutočnilo sa pojednávanie), teda 31 mesiacov,
- od 30. júna 2006 (spis bol vrátený z krajského súdu) do 29. novembra 2006 (uskutočnilo sa pojednávanie), teda takmer 5 mesiacov,
- od 21. februára 2007 (do kedy bolo pojednávanie odročené na účely uzatvorenia mimosúdnej dohody) do 3. októbra 2007 (uskutočnilo sa pojednávanie), teda 7 mesiacov.

Celkovo bol teda okresný súd v tejto veci nečinný 67 mesiacov, t. j. päť a pol roka nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ako navrhovatelia v preskúmvanej veci počas súdneho konania nachádzajú, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné.

Okrem uvedenej nečinnosti ústavný súd zistil v postupe okresného súdu aj neefektívnu činnosť spočívajúcu v nesprávnom procesnom postupe okresného súdu, ktorým bol žalovanému v konaní ustanovený opatrovník z dôvodu jeho neznámeho pobytu bez splnenia zákonných predpokladov pre takýto postup.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08), pričom rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99), t. j. v danom prípade okresného súdu.

Okresný súd vo veci sťažovateľov meritórne rozhodol rozsudkom z 24. januára 2005. Tomuto rozhodnutiu predchádzalo ustanovenie opatrovníka žalovanému z dôvodu jeho neznámeho pobytu uznesením okresného súdu z 25. októbra 2004. Na základe odvolania žalovaného bol rozsudok okresného súdu z 24. januára 2005 odvolacím súdom zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd ako odvolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení z 28. apríla 2006 okrem iného konštatoval: *„Odvolací súd... dospel k záveru, že boli splnené zákonné podmienky pre zrušenie veci a vrátenie súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, podľa § 221 ods. 1, písm. f/ O. s. p., pretože účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom... Súd prvého stupňa ustanovil opatrovníka odporcovi napriek tomu, že v tomto konaní neboli zistené žiadne okolnosti odôvodňujúce konať s opatrovníkom...“*

V tomto prípade nepochybne zrušením napadnutého rozsudku odvolacím súdom a vrátením veci okresnému súdu došlo k predĺženiu napadnutého konania v dôsledku „nesprávnej“ činnosti okresného súdu.

Napokon ústavný súd konštatuje, že už samotná dĺžka trvania konania, ktorá predstavuje viac ako 11 rokov, sama osebe signalizuje porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (aj keď vec bola opakovane aj na krajskom súde z dôvodu rozhodovania o opravnom prostriedku, čo nemožno pripočítať na ťarchu okresného súdu okrem už spomenutej neefektívnej činnosti okresného súdu).

K argumentácii predsedníčky okresného súdu, že spôsobené prietahy v konaní v období pred vydaním meritórneho rozhodnutia nemali preukázateľne za následok spôsobenie ujmy sťažovateľom a sťažovatelia vznik takejto ujmy v konaní ani nepreukázali, ústavný súd uvádza, že predpokladom vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je preukázanie vzniku majetkovej ujmy sťažovateľov v dôsledku vzniknutých prietáhov. Preto predmetom tohto konania ani nemohlo byť preukázanie skutočnosti, či v dôsledku vzniknutých prietáhov v namietanom konaní došlo v prípade sťažovateľov ku vzniku takejto ujmy.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom vo veci konajúceho okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 116/99 došlo

k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

4. Vzhľadom na to, že 18. apríla 2011 bola predmetná vec na okresnom súde rozsudkom meritórne rozhodnutá, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

S'ťažovatelia sa domáhali priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, ktoré vo svojej s'ťažnosti odôvodnili najmä tým, že „... *Stále pretrvávajúci stav právnej neistoty má na nás a našu rodinu dlhodobo negatívne dôsledky, o to viac preto, že vo veci doteraz nebolo vydané ani len rozhodnutie na prvom stupni... Neúmerné predlžovanie konania rovnako ohrozuje vymožitelnosť našej pohľadávky keď berieme do úvahy charakter žalovaného subjektu, ktorým je spoločnosť s ručením obmedzeným...*“.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre s'ťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za dôvodné priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv s'ťažovateľov, najmä vzhľadom na celkovú dĺžku konania, považuje za primerané v nimi požadovanej výške, t. j. pre oboch s'ťažovateľov v celkovej sume 5 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. M.

Sťažovatelia si uplatnili trovy konania v sume 1 411,58 € podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za dva úkony právnej pomoci vykonané v roku 2010. Pri výpočte trov konania teda sťažovatelia vychádzali z hodnoty sporu v konaní pred okresným súdom.

Ústavný súd už vyslovil, že predmet konania pred ústavným súdom nie je totožný s predmetom konania pred všeobecným súdom, v rámci ktorého sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv a slobôd. Predmet konania pred ústavným súdom (ochrana porušených základných práv a slobôd) nie je oceníteľný v peniazoch (III. ÚS 36/09, II. ÚS 387/2010).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov preto ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky a priznal sťažovateľom nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti). Za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2010 patrí odmena v sume 2 x 120,23 €, t. j. 240,46 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola podľa § 13 ods. 2 vyhlášky znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 192,37 € v prípade jedného sťažovateľa. V prípade dvoch sťažovateľov (2 x 192,37 €) trovy právneho zastúpenia spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (2 x 7,21 €) predstavujú sumu

399,16 €. K uvedenej sume bolo potrebné pripočítať 19 % DPH, teda sumu 75,84 €, keďže právny zástupca sťažovateľov je platcom tejto dane, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľov predstavujú celkovú sumu 475 €.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa bodu 3 výroku rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2011